

DÚGVAN

TÍÐARRIT FYRI FRÁHALD OG MENTAN

NR. 1.

MARS 1941

1. ÁRG.

»DÚGVAN« hevur verið boðberari fyri fráhaldsrørsluna í Føroyum í skiftandi tíðum, síðani fráhaldsrørslan fekk fast fótifesti her á landi. „Dúgvan“ hevur altið dugnað Føroyum, fráhaldsrørsluni og okkara lítla samfelag, alt tað hon hevur verið ment at flogið. — Men so hava viðhvört komið tíðir, longri og stytri, tá ið „Dúgvan“ ikki hevur verið ment at farið á flog — og fráhaldsrørslan í Føroyum mátti verða sín boðberara fyriuttan. Men fráhaldshugað fólk hava kent ein sáran sakn, tá ið eingin „Dúgva“ fleyg. Mótstøðufólk haraftur ímóti hava tá kunnað hugsað, at eisini fráhaldsrørslan mundi fara at missa flogið, men beint sum tilík hugsan var um at festa røtur, so hevur „Dúgvan“ brest sínar veingir, lætt sær á og flogið av stað aftur við boðum um fráhaldsstærvið í Føroyum.

„Dúgvan“ hevur ikki altið havt tað so rúmsátt — fíggjarviðurskiftini hava ikki altið verið góð — tí hevur hon ikki altið kunna flogið.

„Dúgvan“ flýgur nú aftur av nýggjum, í nýggjum búnað — sum tíðarrit — men í somu ørindum: *Sum boðberari fyri fráhaldsstærvið í Føroyum.* Fráhaldshugað fólk eiga at fegnast yvir hennara flog og dugna henni sum hon hevur dugnað fráhaldsrørsluni. Felagsnevndin fyri føroysk Fráhaldsfeløg, Føroya kreðslosja og „Mál og Mentan“ hava játtað fíggjargangan stuðul. Og so flýgur „Dúgvan“. Lat tað verða til gagn fyri fólk og fosturland, fyri heimini og tey smáu.

FØROYAR

Eftir Peter Michelsen.

Føroyar, tá sólin í tindrandi megi
 stavar á firðir og dandandi våg,
 tá kemur hugsjónin til mín í gleði:
 Føroyar er land mitt — her aldist eg á.

Tá ið so skýmingin sígur um landið,
 kámast burt alt, eg í dagsskinið sá. —
 Aldurnar tutlandi spæla á sandi —
 stjørnurnar glitrandi glampa á våg.

Føroyar, tá stormur í leikandi øði
 skakar og knasar — eg dragist at tær.
 Tá ið so hvirlurnar leggjast av møði,
 alt verður kvirt — tað er dýrd víða hvar.

Føroyar, tá stórkavin leggur seg niður,
 alt verðar snjóhvít úr tindi í strond,
 tá er sum kemur hin sælasti friður,
 hugtekur meg — tú ert best millum lond.

Føroyar, tá mjørkin á sumri teg fjalur,
 tindarnir klárir tó glitra í sól —
 og tá ið sólvindur millum teir spælur
 veit eg, tú altið skal verða mær ból.

Føroyar í brimduni, Føroyar í stilli,
 Føroyar í havódn og Føroyar í logn,
 Føroyar við tínari náttúru villu,
 Føroyar — tú ert mær mín kærasta ogn.

OKKARA BARDAGI

Eftir *Louis Højgaard.*

Fyri at fremja eitt gott samfelagsmál, fráhaldsmálið, hava vit givið okkum í felagsskap. Í hesum felagsskapi arbeiða vit bæði innanfelags og utanfelags, móti rúsdrekkaóskilinum.

Vit hava øll hoyrt um hina tíðina, tá ið kongiligi handilin var í Føroyum, og eittans handilsstað í landinum var í Havn. Føroyingar máttu tá rógva líka frá teim ytstu útriðnum til Havnar, til handils. Í teirri tíðini fekkst rúsdrekka við handilin fyri lítlan pening. Hetta var ofta til stóra vanlukku bæði fyri land og fólk.

Tað bar tá ofta á, at bátsskipanir voru liggjandi fleiri samdögur í Havn, av tí at bátarnir voru nögvir, ið vørur skuldu hava, og allir ikki kundu koma fram at ísenn. Hesir menn, ið soleiðis lógu og bíðaðu, høvdu tað ikki best. Ónyttutíðin, ið teir noyddist at liggja í Havn, varð mangan nýtt til at drekka í. Ja, tað var viðhvört so galið, at tá ið teirra lögir voru at koma fram at fáa vørur útflýggjaðar, tá var hin mesti peningurin drukkin burtur, og lítið var eftir at keypa fyri. Teir høvdu tí lítlar vøru við, tá ið teir so endiliga fóru av stað aftur. Men fløskan var tó ikki gloymd. Mangir fórust í teirri tíðini bæði á sjógví og landi, og mong ein konan sat eftir á berum, og feldu tár yvir mannin og sonin, ið ikki komu heim aftur við teim neyðturvuligu matvørunum, men av óráðum høvdu lagt seg sjálvar í hina køldu grøv.

Vit hava rætt at siga, at Føroyingar í teirri tíðini voru trælabundnir, og søgan veit at siga, at eisini mangir royndu at koma sær úr hesum trælabandi, men eldvatnsdrotturin,

brennivínslögurin, tók teir altið av fótum. Trælabandið rubbaðist tí fastari og fastari um teir.

Seinni í tíðini kom so ein heldur frægari greiða á brennivínsóskilinum. Nýtslan av rúsdrekka minkaði kortini ikki so nóg, sum mangur hevði vónað. Tað varð við lög forboðið at selja rúsdrekka í landinum, men rætt høvdu øll, ið hug høvdu til tess, at skrivað eftir rúsdrekka frá útheim-inum. Og mangan floymdi hesin eiturstreymurin inn yvir okkara land, stríður og oyðandi. Tað er mangan enn á døg-um, at ein kann hava ta tungu sjón, at síggja menn á besta aldri ganga og sløra á gótnum, meðan sólin skínur oman og niðan, og náttúran lýsir í vakurleika. Hetta er niður-brótandi fyri okkara fólk, bæði sálarliga og mentannarliga. Fólk okkara má læra at síggja hitt rangvørga í hesum, so ikki komandi ættarlið skulu taka við hesi knógvandi byrðu.

Í hesum døgum tosað fólk dúgliga um kríggj, og um hvussu ræðuligt tað er at menniskjan soleiðis skal vilja oyði-leggja hvort annað. Tað er skiligt, at øll skilafólk mega hava henda blóðiga bardaga á orði. Men tey gloyma eldvatns-drottin, ið er hin största atvoldin til allar vanlukkur og alt herverk, sum eisini í friðartíðum fer fram kring um allan heimin.

Um hvør einstakur maður og hvør einstök kvinna legði alla megi sína í at úthýsa rúsdrekka, so var friður á jørð og í menniskjunum góður tokki. Vit fráhaldsfólk, menn og kinnur, berjast í felag móti eldvatnsdrottinum og øllum hansara ógerðum. Hesin sníkjandi fíggindin leggur heim oyði og rænir eydnu og merg frá teimum, ið fyrr livdi í gleði og friði. Vit hava sett okkum fyri, at vit einaferð skulu rökka á mál, sjálvt um andróðurin ofta verður harður og streym-tangarnir mangir at fara um. Vit skulu rógyva harðan and-róður, og tí ræður tað um at hava eina treysta og sameinda bátskipan.

Tað treysti, ið menn halda at flóskan er ment at geva, er virðisleyst, tað er einans niðurbrótandi og víknar um hvønn lið og lim. Vit fráhaldsfólk halda fram í treysti og

sleppa aldri endamálinum úr huga, at okkara land einaferð skal verða reinskað fyri rúsdrekka. Og í teirri vón stríðast vit, at tað í hesum vakra fjallalandi skal alast upp ein ung-dómur við einari ljósari hugsjón, einum sterkum vilja og einum góðum hjartalagi.

Tá eru vit komin fram at hini hugmyndini, ið skaldið sipar til, tá ið hann sigur:

„Blóma eldhugur skal
yvir stríðsvígðan val,
tá skal tjaldast við lívseydnu alt Føroya land.“

GOTT AFTURSVAR

Tað var á einari ungmennastevnu. Í vælvaldum orðum talaði røðarin um allar tær mongu vanlukkur og sorgir, ið rúsdrekkaði hevur verið atvoldin í. Røðarin segði m. a.: „Kann nakar hugsa sær eina syndarligari sjón, enn at síggja eitt sakleyst barn á seinari náttarstund royna at hjálpa sínum deyðadrukna faðiri heim til hús?“

„Jú,“ svaraði ein av áhoyrarunum, „at síggja ein um-hugsnan og góðan faðir lyfta sín deyðadrukna son upp úr túninum og sleipa hann heim!“

Hetta aftursvar fekk fleiri ungar dreingir at meldu **seg** inn í Fráhaldsfelagið í bygdini.

UTTANFELAGSFÓLK

OG

»LÓGIN UM RÚSDREKKÁ«

Spiritusstóðan, soleiðis sum hon er í dag, er ein spurningur sum nógv kann sigast um. Og vit skulu her loyva okkum at gera nakrar viðmerkingar til eina grein um henda spurningin, ið stóð í „Alduni“ 18. februar í ár:

Fyrsta fatan ein fær av hesari grein er, at tað annað hvort má hava verið „tungalda“ og mjørki, tá ið greinin er komin til verðina — tí so mótsigandi er hon — ella hevur greinskrivarin verið serliga óheppin í sínari sammeting av spiritusstóðuni áðrenn og aftaná 1907, tað árið, ið fráhaldsfólkid fekk lógina í gildi, sum vanliga verður nevnd „edrúilighetslógin“.

Vit loyva okkum at endurprenta nøkur brot úr greinini. Har stendur:

„Tá ið tosað verður um ta inntil 1907 galandi lög, verður ofta drigið fram, hvussu ræðuliga illa tá var drukkið — konurnar stóðu javnan uttanfyri búðirnar og bíðaðu, meðan menninir sótu inni og drukku upp tað, ið tær og börn skuldu hava at liva fyri.“

At hetta er satt, tað kann hvør maður og kvinna prógvæð, sum minnist tað ræðuliga óskilið, ið var áðrenn 1907. Skilið var verri enn so. Ikki bert drukku menninir upp sína arbeiðslón — teir drukku burt bæði torvheiðar, traðir og annað.

Tá ið so greinskrivarin skrivar: „Tað kann ikki sigast annað, enn at henda nýggja lógin hevði stóra ávirkan á teir flestu,“ so ásannar hann, at lógin var eitt stórt framstig,

sæð frá einum fráhaldssjónarmiði — og tað var jú ætlanin við lógin.

Hvussu so við øllum grenjinum ímóti lógin, ið gongur sum ein reyður tráður gjøgnum greinina? Vael er tað so, at lógin um rúserekka kann hava síni brek og ikki er so fullkomin, sum hon átti at verið, men lítaleyst er einki her í heimi og smátt er um tað, ið fullkomíð er. Men betur er ill hurð fyri gátt enn eingin. Her hevði verið verri vorðið, um ikki henda illa huð var. — Vit kunnu ikki fata greinskrivarans høvuðsatfinningar øðrvísi, enn at hann vil hava lóginna burturbeinda, og harvið vera við til at fáa í lag eitt stórt afturstig. (Samanber hansara egnu orð.)

Sjálvandi hevur ein og hvør rætt til at siga sína áskoðan í einum demokratiskum landi. Tó skal ein vera varin við at koma alment fram við hugsjónum, sum í roynd hava prógvad sínar ódygdir.

Sjúrður Jógvanson, skald, visti hvat hann gjørði, tá ið hann yrkti sangin: „Tað stóð eitt hús í grønu líð“. Um øll tey føroysku húsini, ið høvdu somu lagnu sum tað húsið, stóðu í „grønu líð“, so er tíverri fryktandi fyri, at „grøna líð“ hevði verið ein av stórbygdunum í Føroyum, og tað er væl ein ivaspurningur, um Aldugreinaskrivarin fegin vildi verið bygdamaður har.

Greinskrivarin nevnir so, „at ein øðilig rúgva verður innflutt“, og at tað næstan bert eru ungligar ið drekka tað, — tíverri er tað so. Best var um einki varð drukkið. Síðani gremur hann seg um allar teir trupulleikar, ið — sum beint er — eru gjördir fyri at fáa fatur á rúserekka.

Um nú greinskrivarin hugsar seg eitt sindur um, so má hann kunna fata, at tá ið ein so „øðilig“ rúgva verður innflutt undir øllum teimum trupulleikunum, sum nú eru, hvussu nógv hevði so ikki verið innflutt, um trupulleikarnir vórðu burturbeindir?

Síðani metur hann saman „forboðið“ í Føroyum og Amerika (skal væl vera U. S. A.). Her má hann tó minnast til, at í U. S. A. var „totalt forboð“ — fullfíggjað bann —,

meðan tað í Føroyum bert er ein „edrúilighetslög“, hvar ein og hvør kann drekka, sum lyst hevur til tað, og umstøðurnar eru til tess. Greinskrivarin fær neyvan mangar Føroyingar til at trúgva, at, sum hann skrivar, tað óhugnaliga „gangsters-systemið“ frá Amerika av teirri atvold verður innflutt til Føroyar.

Føroyingar hava altíð borið orð fyri at vera eitt friðarfólk, so tað vil vera óhugsandi at trúgva, at Føroyingar nú — 34 ár aftaná at „Lógin um rúsdrekka“ er sett í gildi — vilja fara at taka við einari brotsmannaskipan úr U. S. A.

Annars er at siga, at einki „totalt forboð“ er longur í U. S. A., tað varð avtikið fyri nøkrum árum síðani. Men „gangsters-systemið“ letur ikki til at vera fyribeint enn. Brotsmanna-samgongur og brotsmannaskipanir trívast enn í U. S. A. eins og illgerðsverk hevur trivist bæði áðrenn at forboðið kom í gildi og meðan tað vardi. Eins og allur mentaður heimur jakstrar brotsmenn og brotsmanna-samgongur, so tekur U. S. A. enn sum áður sín tátt í hesum starvi og eira ongum slikum, teir verið so landsmenn ella útlendingar, so fáa teir sama harða dóm, sum teir samfelagsfiggindar teir eru.

Um samtyktina, ið hevur sett rannsónir á spritt og forbjóðar bróstdropasølu uttan læknaseðil, er at siga, at henda skipanin er púra bein; greinskrivarin er á skeivari leið, um hann trýr, at hvørki spritt ella bróstdropar vórðu nýttir áðrenn 1907.

Og so at enda við, er tað vert at hava í huga, at „Lógin um rúsdrekka“ er komin í gildi í Føroyum, samtykt av einum ógviliga stórum meiriluta, við einari fólkaatkvøðu. Og fráhaldsfólkid í Føroyum er ikki sinnað til at lógin verður burturbeind uttan við einari nýggjari fólkaatkvøðu, og har eru möguleikarnir smáir.

UNGDOMURIN

O G

TEY ELDRU

Eftir M. S. Viðstein.

„Til Raad er Gubben en herlig Gæst,
men unge Øjne ser dog bedst.“

Soleiðis segði skaldið, ið hevði álit á teimum gomlu og áræði til tey ungu. Hetta man hava verið áðrenn skilnaðurin kom í millum tey gomlu og tey ungu, — áðrenn ungdomurin var farin út at fjakka, áðrenn tey gomlu heilt høvdu slept teimum ungu. Tí, tann tíð hevur verið, og hon er enn ikki so fjar, tá ið tey eldru ansaðu hvørjum fótafeti hjá teimum ungu, — og, leggi eisini hetta til merkis, tey ungu lótu seg leiðbeina av teimum eldru.

Her er tað hitt stóra umskifti hevur verið í seinri árum. Ungdómurin hevur jú ein vakstrahug í sær, eins og alt annað livandi her í heimi, eins og blómur og urtir, og hann hevur sína vakstratíð. Og verður tað ikki lívga og fjálga um henda vakstrahug, so vil tað óvíkiliga vísa seg, at tá ið vakstratíðin er liðin, er ávökstur ein heilt annar enn mangur av teimum eldru høvdu væntað og vónað. Her gongur sjón fyri sögn:

„Mong móðurin græt, síni móðigu tár,
tí synirnir blivu villfarandi fár.“

Tað er ein skylda hjá teimum eldru, teimum ið eru klók í ráðum, at ansa eftir at ikki missvökstur kemur í ungdómin.

Tað ein skylda móti samfelagnum og mannaættini, ein skylda móti sjálvum sær og síni samvisku, at ansa eftir, at ikki missvökstur kemur í tað ættarlið, ið skal taka við aftaná okkum, tá ið vit hava lagt frá okkum — með alla.

At tað var um at koma missvökstur í hina ungu mannaættina, eru bæði menn og kvinnur, sum árini hava liðið, komin meira og meira eftir. Og væleydnaðar royndir hava eisini verið gjørdar fyrir at koma ungdóminum og hini uppvaksandi mannaættini til hjálpar. Ein týdningarmikil eydnuroynd, var háskúlastarvið, ið hevur havt alstóran týdning og hevur tað framvegis. Tað sigst um hin slóbrótandi danska háskúlamannin Kristen Cold, at hann metti ungdómin í 15—18 árs aldrinum við eitt ur, ið var steðgað, ikki tí at nakað var brotnað innan í tí, men tí at tað ikki var upptrekt. Gonguverkið var sum tað skuldi, fjöðurin var líka góð, men tað var steðgað nakað aftaná, at ungdómurin var farin úr skúlanum. Í skúlanum var hetta gonguverk regluliga trekt upp, men tá ið skúladyrnar vóru afturlatnar fyrir seinastu ferð fyrir ungdóminum, ið nú skuldi út í lívið, ja so var tað eingin, ið trekti tað upp. Urið steðgaði — og missvökstur kom í hin evnaríka ungdómin. Tað var hetta, ið hann vildi hava háskúlarnar at gera, teir skuldu trekkja gonguverkið í ungdóminum upp, og ikki bert tað. Á háskúlanum skuldi ungdómurin sjálvur læra at ansa eftir sínum gonguverkið, trekkja tað upp, so tað ikki steðgaði. Tað vóru ikki öll, ið skiltu Kristen Cold, men ættir aftaná hann, hava lært at skilt hann og duga at meta týdningin, ið hann hevði fyrir ungdómin í Norðurlondum.

Háskúlastarvið hevur eisini havt sín týdning her hjá okkum. Og her var hin sami bágí til steðar, tā ið Símun av Skarði og Rasmus Rasmussen, fingu sett háskúla á stovn í Føgrulíð: Hitt eldra fólkjóð skilti teir ikki. Hetta, at koyra 17—18 ára gamlar gentur í skúla um summarið, tá ið so nógvar at takast við, beyð mongum av teim eldrum ímóti, og tað var ikki minni illa tókt av mongum, at 17—18 ára gamlir dreingir fóru í skúla um veturnin, tá ið nógvt útiarbeið og

útróður var at rökja. Hóast tað eru nærum 2000 ár síðani, at mannaættin varð mint á, „at menniskjan livir ikki av berum breyðið“, so vóru vit ikki tá komin longur — og mong eru ikki komin longur enn.

Hin føroyski ungdómurin var í somu skóm, sum hin danski, ið Kristin Kold tók sær so heitt av — hann var steðgaður. Og tað er ikki ov mikið sagt, at hin føroyski ungdómurin var nógver verri staddur enn so, tá ið Símun av Skarði og Rasmus Rasmussen fingu okkara háskúla í lag. Tað skal vera sagt, at vit tá longu høvdu fingið heilt góðar skúlar við dugnaligum lærarum, men har væntaði nakað í skúlunum. Har lærdu børnini at lesa, rokna og skriva. Har lærdu tey um onnur lond og folk og stórar menn í nútíð og í fortíð, lærdu ymisk mál og veraldarsøgu — men lærdu einki um hetta folk, ið her búðu og einki um hetta land, tess náttúru og søgu. Tað er einki at ivast í, at um árhundraðmótíð 1900—1901 kundi øll tey 120 børnini, ið gingu í Havnar skúla verða spurd um, hvør ið Sigmundur Brestisson var, uttan at nakað hevði vitað aftursvar. — Soleiðis fekk okkara háskúli tað umframt starv, at læra hin føroyska ungdómin tað, ið tey ikki høvdu fingið kunnleika um í barnaskúlunum. Her lá ein høvuðstyngdin í starvinum hjá okkara háskúla, millum okkara ungdóm. Men sjálvandi lærði ungdómurin har eisini at koma á gongd og lærði sjálvur at fáa seg á gongd. Og tað er gott gonguverk í hinum føroyska ungdóminum. Og tað ræður tí um at halda hann til tað ið gott er, til tað ið hent kann vera bæði honum og samfelagnum — og ikki lata hann fara á glið, skreiða burtar frá okkum og samfelagnum — og missa seg sjálvan burtur.

Hetta mega tey eldrum hava í huga, og taka tått í teim ymisku ungdómsstørvum, ið øll miða ímóti, at fáa eitt gott og dugnaligt menniskja úr hvørjum einasta ungum manni og ungari kvinnu. Tað verðið ikki sagt fyri at klikkja nakran, men nakað ansunarleys, kanska eisini nakað gáleys, hava mong av teimum eldrum verið í mongum fórum hesum viðvíkjandi — og summi geva hesum ikki nógmikið gætur enn.

Fyri at koma undóminum á gongd, fyri at stimbra og leiðbeina ungdómin og menna hann, so hann á manndómsins degi kann vera fullbúgvín andaliga og mentannarliga, hava ymisk ungmannafelög verið stovnað. Hesi felög hava bæði verið kristilig og tjóðskaparlig. Og her hava verið íbirt felög fyri ungar kvinnur og felög fyri ungar menn. Mong eru tey ið tilkomin eru, ið eiga mong góð minni frá teirri tíðini, ið tey sum ung stóðu í hesum felögum, men summi tykjast heilt at hava sveittað tað burt. Og tað er her ið bágin er. Tað ræður ikki bert um at sleppa sær sjálvum turrskøddum upp á land, tað ræður so sanniliga eisini um at ansa eftir, at tey ið aftaná eru eisini verða bjargað.

Tað er so mangt óhent og skaðiligt, ið eins og nykurin, bæði á ein og annan hátt dregur tey ungu til sín. Tí mega öll vakin eldrú fólk vera á vakt, og tað altið. Öll, ið tilkomin eru, eiga at lívgva og fjálgva um arbeidið millum okkara ungdóm, so tað kann verða til dugnað fyri land og samfelag okkara.

Fyri rúnum fýra árum síðani, tók good-templara reglan upp starvið millum ungdómin. Tá vórðu íbirtar ungmannadeildir, fyri at búgyva ungdómin til arbeidiðs fyri fráhaldsmálinum. Hesar ungmannadeildir hava verið hini fóroystu good-templara regluni ein hollur stuðul. Og øll tey, ið koma á fund har ið hesin ungdómur er komin á gongd, og leggja til merkis hvussu eldhugaður hann er til arbeidiðs, mega ásanna, at hann í dag ber høvuðstyngdina av allari byrðuni. Úti um landið, har good-templarar starvast, gongur tað sjón fyri søgn, at N.I.O.G.T. er í varðveitslu hjá okkara ungdómi. Og lat tað verða okkum øllum í huga, at tað samfelagsmál og tað hjartamál, ið ungdómurin tekur í sína varðveitslu, tað doyr ongantíð. Hin fóroyksi good-templara ungdómurin er í góðum samfelagsligum starvi.

Eg skal enda við einari áheitan til tey eldrú:

Havið allan hug tykkara fyri ungdóminum. Verið honum ein stuðul har hann striður tykkara strið, og verið honum hjálpsom við leiðbeining og ráðum, tá ið tit halda hann miss-

taka seg. Farið á fund hjá honum, tá ið hann rópar á tykkum, alt tað ber tykkum til. Tá fáa tit eisini høvi til at ætla um, hvørt hann arbeiðir á røttum grundarlag. Tað er einki so eggjandi fyri tey ungu, sum at síggja tey eldrú ímillum sín, og tað er einki ið kann gera eina samkomu meira hugnaliga, enn ein unglingsafjöld, har tey eldrú eisini síggjast á hvørjum beinki. Um øll vangagrá vitstu hvussu hugnaligt og stimbrandi tað er fyri tey ungu ið arbeiða, at síggja tey ímillum sín, so høvdu fleiri komi á fund við teimum og færri sitið heima. Minnist til, at tað eru tey sum nú eru ung, ið skulu leiða okkara arbeið víðari, fyri at verja mannaættina móti óndum lastum og lystum. Latum okkum ansa okkum, at hava gjört okkara skyldu móti ungdóminum, tá ið okkara seinasta löta slær — og okkara lív slóknar.

TAÐ ER ALTIÐ stuttligt at ferðast um summaríð í góðum veðri, og hugnaligt at koma út og síggja landið í sínum summarskrúð, síggja nýggj landslög og nýggj andlit. Í teimum flestu Føroyingum er ein stór útferðartrá. Vegna hernæðin og vandan uttan um okkum, verða ongar uttanlandsferðir í ár, men óivað vilja mong royna at ferðast so mikið sum gjørligt í Føroyum í staðin.

Ungmannadeildin í Havn, sum í fjør gjørdi fleiri væleydnaðar útferðir, ætlar eisini at fyrireika fleiri slíkar útferðir í ár.

Í H E R N A Ð!

Eftir Elias Johansen.

Leiðari av N. I. O. G. T. Kreðslosju í Föroyum.

Á hásumri, tá landið liggur í øllum sínum vakurleika,
kann ein eins og skaldið siga:

Um hásummartíð
tá ið sól skínur frið,
út í hagan og fjøllini náttúran kallar.
Sólin skínir á vøll,
gyllir hamrar og fjøll,
tá vit leita í summarsins friðlýstu hallar,
So logandi reyð søkkur sólin í havið;
á miðjunátt rísur hon aftur úr kavi,
gyllir vågir og fjørð,
gyllir hamrar og skørð —
tá øll gleðast tí hásnmmartíð er hin besta á ári.

Ein slíkan summardag er vakurt at leita út í náttúruna.
Tá er vakurt og ein gleðist yvir tann frið, náttúran slíkar
dagar kann veita. Vit hava longu haft nakrar slíkar dagar,
og vit nærkast alt meir og meir hásumri.

Vit her í Føroyum liggja ikki longur heilt uttanfyri tann
ófrið, sum áleikar kring heimin, men her eru kortini lötur,
sum veita einum frið í sinn og sál, og tá kann ein illa fata,
at tað í londunum uttanum okkum nærri og fjarri fer ein
bardagi fram sum aldri fyrr í søguni. Ein bardagi, sum
spreiðir neyð og sorg við sær, ein bardagi, har deyðin
heystar í stórum millum heimsins ungdóm, ein bardagi, har
ungdómsins blóð rennur í stríðum streymum.

Tað má tykjast øllum ófatuligt, at tað skal vera satt,

tað er ilt at skilja, at so skal vera vorðið í einum heimi, ið skal vera mentaður, og tað er torfört hjá okkum, sum higar til hava kunnað notið ein vakran summardag í frið og náðum, at hugsa sær, at tað ikki er soleiðis allastaðni. — Men sannleikin er bondskur og vísir okkum eina ógvuliga dapra mynd, eina mynd, sum má fáa okkum at steðga á og hugsa okkum um. Sannleikin fær tankar okkara í samkenslu at leita til tey mongu sum líða í dag, til *tann ungdóm*, sum er í hernað fyri at verja land og heim sitt.

Vitandi hetta, geva vit so stöðu okkara *tann ans hon eigur at hava?* Ansa vit eftir at halda tjóðina sterka og friska? Gera vit tað vit knnna fyri at *bjóða ungdóminum bestu líkindi at menna seg best og mest möguligt?*

Vit megu minnast til, at tað liggur til hina uppavaksandi ættina hvussu vorðið verður í Føroyum. *Føroya framtíð er ungdómurin!* Tí eigur hann at gerast búgvín at rökja tað starv, sum landsins røkt í framtíðini krevur.

Eitt hitt fyrsta vit eiga at gera, er at rudda burtur alt tað, sum kann verða ein meinbogi fyri fremjan av hesum endamáli, og eftirkannað má verða, um vit ikki hava onkran fígginda, sum vit megu leggja í herrað ímóti við allari orku.
— Og vit hava ein slíkan fígginda.

Hesin fíggindin er ein hin versti, eitt fólk kann hava, nevnliga rúsdrekka. Vit sum fráhaldsfólk eru og stórur partur av øðrum Føroyingum vita, at hesin mannaættarinnar versti fíggindi hevur vunnið sær rættiliga gótt fótifesti og ræði í Føroyum.

Tí gerst neyðugt at rópa eitt *hart varsکó!* Eitt varsکó, sum verður hoyrt kring alt landið, eitt varsکó um niðurberjan av hesum fígginda sum má gera tað, at fjøldin av Føroya fólkist í hernað móti rúsdrekkaóskilinum.

Flest øll hava ivaleyst hoyrt orðatakið: „Ørvur av boga og orð av munni koma ikki aftur“. Tað kann leggjast aftrat: „Tann tíðin, sum farin er, kemur ongatíð aftur“. Tær løtur, ið ikki vóru nýttar sum ætlanin var, kunna ikki endur-

gjaldast; tann tíðin er burturmist og spilt, og kann ikki vinnast aftur.

Tá so er statt, eigur at vera ansað eftir, hvussu tíðin verður nýtt. Tað eigur ikki at verða gloymt, hvat virði ið liggar í henni, og at hon tessvegna eigur at verða útnyttað tilfullnar. Millum annað til stríð móti rúsdrekkaóskilinum, til stríð móti rúsdrekkavandanum, ið leggur sína koldu drepandi hond á mangt eitt menniskja og mangt eitt heim. Ein vandi, sum leggur mangt heimið oyði, har fyrr var fjálgot og hugnaglikt, har maður og kona saman við börnum livdi í friði og kærleika hvort til annað og til heimið.

Vit vita, at *kong Alkohol* er ikki eymur av sær. Hann spryr ikki, hvussu viðurskiftini eru, har hann kemur inn. Nei, minni enn so, hann kennir seg best hýrdan, tá hann fær høvi at *elva stríð og klandur*, inni sum úti: — *millum mann og konu, pápa og son, millum brøður, vinir og grannar*.

At halda henda fíggindan burtur, er endamálið hjá okkum fráhaldsfólkum, og er at vóna, at fleiri og fleiri vilja ganga saman við okkum, ganga uppí tað liðið, sum við fidni og áræði virkar og framvegis vil virka fyri at beina rúsdrekka burturúr Føroyum. *Ungdómurin* eigur at skilja, at *hetta er hin einasta holla leiðin*, um ættin skal verða før at taka móti tí, sum framtíðin hevur at bjóða.

Vit vita ikki, hvussu viðurskiftini verða í Føroym vegna tí ófriði, sum nú er uttanum okkum; men eitt vita vit, at er tað eitt fólk, sum býr og byggir her, sum er fráhaldandi, er tað betur enn nakað annað ført at taka móti teim hørðu korum, sum ófriðurin kann koma at veita.

Lat okkum tí taka lógvatak, standa saman og halda áfram í hernaðinum móti rúsdrekkaóskilinum, heimsins stórsta fígginda, og ikki gevast, fyrr enn sigur er vunnin og Førøyar reinskaðar fyri rusdrekka.

Tá kunna vit sum skaldið siga:

Tá sólin skal lýsa,
og leiðina vísa,
og framtíðarlandið í mentan skal rísa.
Tá veksur í múgvu
vár tjóð og gerst sterk,
og fólk vårt er búgvíð
til fullkomið verk.

Lat okkum ganga saman og halda á, soleiðis at götan verður væl slóðað fyri teim, ið aftana koma. Tí vit megu ikki gloyma, at

Hetta landið er títt, hetta landið er mítt,
sjálvt um stórt eins og onnur lond ei — her er vakurt at vera.

FRÁHALDSFELAGIR ið eru á ferð, hvort tað nú er umborð á einum strandferðaskipi ella teir koma í aðrar bygdir, eiga altið at royna at koma sær á tal við aðrar felagar. Felagsmerkini í knappholunum siga frá, hvør ið er. Tað er altið okkurt, ið báðir partar kunnu hava at tala saman um. Tað er t. d. fráhaldsviðurskifti, arbeiðsviðurskifti og eisini bygdaviðurskifti. Hetta, at ein fráhaldsmaður úr Tjørnuvík og ein fráhaldsmaður av Tvøroyri hitta hvønn annan umborð á „Smirli“, og at ein fráhaldsmaður úr Lorvík og ein fráhaldsmaður úr Sandavági hitta hvønn annan umborð á „Trónda“ ella „Streymi“ og tosa saman um okkara felagsviðurskifti, tað hevur alstóran týdning fyri tað samarbeið, ið má vera millum alt fráhaldshugað fólk í Føroyum.

EITT VARÐBERG Í VESTURLEIÐ

Losjan „Vakhús“ í Sandavági hevur fincið egið hús og fundarhell. Tá ið arbeidsskeiðið seinasta heyst var lokið, varð losjuhúsið vigt sunnudagin 10. novbr. 1940. Á vigsluháttíðini bar M.S. Viðstein fram hesa kvøðu.

*Veri tú varðhaldið trygga,
tá ið ódnirnar bresta á!
Veri tú álitið dygga,
ið styðja skal Sandavág!*

*Veri tú vernd móti ódnum,
tá ið lógvín brýtur á sand,
ein lívd hjá vaksnum og børnum,
ein vernd fyrí Føroya land
og alt, ið her livir og andar
i haga og grønari lund
av Malinstindi til strandar
og út yvir fjørð og sund; —
tí so viða sum sólin brandar,
várt mál skal sigra um stund.*

*Veri tú borgin hin fríða,
ið sólin skal skína á. —
Goymi tú brosið hitt bliða,
ið eyðkennir Sandavág.
Veri tú tilhald hjá øllum,
ið striðast i brøðralag'
mót eldvatnsins hundraðtals tröllum,
tey tínast tó skulu ein dag.*

*Varðveiti her orðið hitt góða,
og semjist sum systkin øll,
tá stinn tit, tá herróp man ljóða,
treyst halda á striðsvígðan vøll.
Hvør búgvi seg á sínum hátti
til striðsins hin stóra dag, —
tá vit vinna á eldvatnsins drotti
og drekar hans reka av stað.*

*Varðveit í gerðum og orðum
good-templar-hugmyndina greið' !
Ver tú, sum VAKHÚS í forðum,
eitt varðberg í vesturleið !*

